

OPENBAAR MINISTERIE

Arrondissementsparket Amsterdam

Postbus 115, 1000 AC Amsterdam

IJdok 163

1013 MM Amsterdam

T +31 88 699 12 00

www.om.nl

Datum 2020
Onderdeel LECD / CNO
Ons kenmerk Aangifte Coronalied
Contactpersoon
Doorkiesnummer(s) 088 699 1200
E-mail
Onderwerp Uw aangifte inzake Radio10/Coronalied

Bij beantwoording de datum en
ons kenmerk vermelden.

Geachte heer/mevrouw,

Op (...) heeft u aangifte gedaan van discriminatie. Uw aangifte ziet op het zogeheten 'Coronalied' dat op 6 februari 2020 in de radioshow van DJ Lex Gaarhuis op Radio 10 te horen was.

Met deze brief stel ik u op de hoogte van de beslissing van het Openbaar Ministerie (OM) in deze zaak.

Het juridisch toetsingskader

Het OM heeft beoordeeld of de uitlatingen strafbaar zijn op grond van artikel 137c van het Wetboek van Strafrecht (Sr).¹ In artikel 137c Sr is onder meer strafbaar gesteld het zich opzettelijk beledigend uitlaten over een groep mensen wegens hun ras. Om te beoordelen of een uitlating strafbaar is grond van art. 137c Sr, legt het OM een juridische toets aan.

Deze juridische toets bestaat uit drie te nemen stappen, die uiteen zijn gezet door de Hoge Raad.² Allereerst dient te worden beoordeeld of de te beoordelen

---

¹ Op basis van de feiten acht het OM hier geen ander artikel dan art. 137c Sr van toepassing.

² Zie o.a. HR 16 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3583, r.o. 4.4.3 en HR 14 januari 2003, ECLI:NL:HR:2003:AE7632, NJ 2003, 261 m.nt. P.A.M. Mevis.

uitlating op zichzelf en in samenhang beledigend is voor een groep mensen wegens hun ras. Een uitlating is beledigend indien er negatieve conclusies worden getrokken over een groep, waardoor deze groep in een kwaad daglicht wordt gesteld en de waardigheid van de groep wordt miskend.

Vervolgens wordt beoordeeld of de uitlating binnen een bepaalde context is gedaan. Dit kan de context van het maatschappelijk debat, van de artistieke expressie of van de geloofsovertuiging zijn. Indien een uitlating binnen één van deze vormen van context is gedaan, dan neemt de context het beledigende karakter in beginsel weg. Dit omdat is bepaald dat er veel ruimte moet zijn voor het voeren van het maatschappelijk debat, het uiten van je geloofsovertuiging en het tonen van artistieke expressie.

Blijkt één van deze vormen van context van toepassing, dan volgt de laatste en tevens derde stap en beoordeling, te weten: is de uitlating onnodig grievend. Deze laatste stap behelst een correctief te zijn op de tweede stap. Wanneer sprake is van een forse disbalans tussen de grievendheid en de functionaliteit van de uitlating kan een uitlating ondanks de context toch strafbaar beledigend zijn.

Het Coronalied.

Om te komen tot een goed onderbouwde juridische beoordeling van het Coronalied, moet worden bepaald wat de boodschap is van de uitlatingen. Met andere woorden: wat is de betekenis van de uitlatingen in het lied?

Zoals eerder vermeld is het Coronalied op 6 februari 2020 op Radio 10 uitgezonden door DJ Lex Gaarhuis in zijn programma Laat met Lex. Het lied wordt gezongen door 'Rotterdamse Toon', op de wijze van een bekend carnavalsnummer. Rotterdamse Toon is een fictieve luisteraar van de radioshow en wordt ingesproken door de heer Gaarhuis zelf. Het typetje van de heer Gaarhuis reageert in de radioshow regelmatig op satirische wijze op actualiteiten. Zo komt het typetje in genoemde uitzending ook aan bod wanneer gesproken wordt over het Coronavirus. Het typetje maakt dan bekend een lied te hebben geschreven over het onderwerp.

Dat het lied vervolgens ook door dit fictieve typetje wordt gezongen, sluit de strafbaarheid van de persoon achter het typetje, te weten de heer Gaarhuis, niet uit.³

---

³ HR 9 oktober 2001, ECLI:NL:HR:2001:ZD2776.

De gehele tekst van het lied luidt als volgt:

He jongens dat virus neemt geen pauze
We motten dat niet hebben in ons land
Het komt allemaal door die stink Chinezen
Honderden dooien het loopt nou flink uit de hand

Corona, het was een lekker biertje
Maar nou krijg ik de zenuwen ervan
Bij twijfel mot je al in quarantaine
En uit met de nasi straks als dat dus niet meer kan

HANDJES

Vreet geen chinees, dan heb je niks te vrezen
Want voorkomen is beter dan chinezen
Niet om deze
Corona heb je zo

Ja, en je mondkappie gaat dus niet af!

Het molt iedereen
Dat is nou wel bewezen
En voorkomen is beter dan chinezen
Niet om deze
Corona heb je zo

Kom op oma, anders wordt het plat spuiten!

De juridische beoordeling van het CoronaliED

Onze beoordeling van het CoronaliED richt zich hoofdzakelijk op twee specifieke zinsneden. Het OM heeft allereerst – zoals beschreven in het juridische toetsingskader – beoordeeld of deze twee zinsneden op zichzelf en in samenhang met de rest van het lied beledigend zijn voor een groep, te weten Chinezen.

In het lied komt tweemaal de zinsnede '*Voorkomen is beter dan chinezen*' voor - wat bovendien de titel van het lied is. Op zichzelf is deze zin beledigend voor een groep mensen, nu hiermee wordt gesuggereerd dat men Chinezen beter kan 'voorkomen'. Oftewel, dat men Chinezen beter buiten de deur kan houden, of moeten ontwijken. Hiermee wordt een negatieve conclusie over Chinezen getrokken en wordt de groep bij anderen in diskrediet gebracht.

In samenhang met de rest van de tekst duidt het OM de betekenis van het woord 'chinezten' echter anders. Het woord chinezten betreft immers ook een werkwoord, wat zoveel betekent als het eten van Chinees eten. Deze betekenis van het woord 'chinezten' ligt naar oordeel van het OM in lijn met de zin hieraan voorafgaand, te weten *'Vreet geen chinees, dan heb je niks te vreten, want (...)'*.

Verder bevat het lied de zinsnede *'Het komt allemaal door die stink Chinezten'*. In de visie van het OM is deze zin op zichzelf en in samenhang met de rest van het lied beledigend voor een groep mensen, te weten Chinezten. Met de zin worden mensen met een Chinese achtergrond bij anderen in diskrediet gebracht door een negatieve conclusie over deze groep te trekken. Het Coronavirus is volgens de zanger van het lied immers de schuld van Chinezten, wat bovendien *'stink Chinezten'* zijn.

Als gevolg van bovenstaande conclusie komt de tweede stap van de beoordeling aan de orde. Deze toets ziet op de vraag – zoals gezegd – of het Coronalied valt binnen een context welke het beledigende karakter van het lied in beginsel kan wegnemen.

Het OM richt zich bij deze beoordeling op de context van de artistieke expressie. Een roman, een column, of satire in z'n algemeenheid, zijn vormen van artistieke expressie. De vrijheid van artistieke expressie is begrepen in het in art 10 lid 1 EVRM gearandeerde recht op 'freedom of expression'.

De Hoge Raad heeft zich eerder uitgelaten over de betekenis en de reikwijdte van de context van de artistieke expressie in het Nederlandse strafrecht. Zo is de vrijheid van artistieke expressie een wezenlijk kenmerk van onze democratie. Om de vraag of de grenzen van de artistieke expressie worden overgeschreden te kunnen beantwoorden moeten alle omstandigheden van het geval worden meegenomen. Van overschrijding van de grens van het recht van vrijheid van artistieke expressie is in ieder geval sprake wanneer de persoon in kwestie die vrijheid kennelijk misbruikt om beledigingen te uiten.⁴

Een vorm van artistieke expressie betreft satire. De tekst van het Coronalied is geschreven op de muziek van het uit 1982 daterende carnavalslied *'Polonaise Hollandaise'* van zanger Arie Ribbens, en is met een sterk, haast overdreven, Rotterdams accent gezongen. Het fictieve typetje Rotterdamse Toon roept op geen Chinees eten meer te eten, en drijft in de visie van het OM op deze wijze de spot met de 'dwaasheid van de maatschappij'⁵, als reactie op het gegeven dat ten

---

⁴ HR 9 oktober 2001, ECLI:NL:HR:2001:ZD2776, r.o. 5.3 en HR 26 juni 2018, ECLI:NL:HR:2018:1003.

⁵ Bekend als de Horatiaanse traditie van de satire, vernoemd naar de Romeinse dichter Horatius.

tijde van het uitbrengen van het lied mensen geen Chinees eten meer durfden te eten als gevolg van het virus.⁶ Bij een beschouwing van het gehele Coronalied en de rol van de (fictieve) zanger Rotterdamse Toon in de radioshow van de heer Gaarhuis, komt het OM tot de beoordeling dat het lied satirisch moet worden opgevat. Het gebruik van stijlmiddelen zoals een sterk Rotterdams accent en een duidelijke carnavaleske melodie dragen bij aan het satirische karakter van het lied. Dit heeft tot gevolg dat de context van de artistieke expressie hier van toepassing is.

Over de context van de artistieke expressie en de grenzen daaraan oordeelt het Europese Hof van de Rechten van het Mens het volgende: "*A form of artistic expression and social commentary and, by its inherent features of exaggeration and distortion of reality, naturally aims to provoke and agitate*".⁷ Vrij vertaald is het EHRM van oordeel dat artistieke expressie inherent is aan kenmerken van overdrijving en vervorming van de werkelijkheid. Het is van nature bedoeld om te provoceren en te agiteren. Bovendien kent art. 10 EVRM in het algemeen een hoge mate van bescherming: "(...) *Subject to paragraph 2 of Article 10, it is applicable not only to "information" or "ideas" that are favourably received or regarded as inoffensive or as a matter of indifference, but also to those that offend, shock or disturb the State*".⁸ Vrij vertaald: niet alleen onomstreden, maar juist ook meningen, denkbeelden en informatie die hinderlijk kunnen zijn voor de overheid of voor bepaalde groepen in de samenleving, en die dus naar de terminologie van het Europese Hof '*offend, shock or disturb*', vallen onder de bescherming van art. 10 EVRM.

Nu het Coronalied in de context van de artistieke expressie moet worden geplaatst wordt daarmee het beledigende karakter van het lied in beginsel weggenomen. Echter kent ook deze context juridische grenzen. Als er sprake is van onnodig grievendheid kan er alsnog sprake zijn van strafbaarheid.

De HR neemt niet snel aan dat een uitlating onnodig grievend is.⁹ Deze laatste stap behelst dan ook een strenge juridische toets. Om te bepalen of het Coronalied onnodig grievend is, moet worden beoordeeld of sprake is van een disbalans tussen de functionaliteit en grievendheid van het lied. Daarbij moet worden bepaald of de satirisch bedoelde teksten een bepaalde functie of bedoeling hebben.¹⁰

---

⁶ Zie: <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5003781/corona-nederland-ggd-virus-ziekte-china-chinezen-zorgen-paniek> en <https://www.ad.nl/koken-en-eten/vereniging-chinees-aziatische-horeca-geen-enkele-reden-om-niet-bij-de-chinees-te-eten~ac5f88ef/>.

⁷ EHRM 25 januari 2007 (Vereinigung Bildender Künstler/Oostenrijk).

⁸ EHRM 7 december 1976 (Handyside/The United Kingdom).

⁹ Noot P.A.M. Mevis bij HR 14 januari 2003, ECLI:NL:HR:AE7632.

¹⁰ HR 29 november 2011, ECLI:NL:HRBQ6731.

Met een zoekslag op het internet is terug te vinden dat het fictieve typetje Rotterdamse Toon veelvuldig op Radio 10 te horen is en daarbij op satirische wijze reageert op actualiteiten die veelal te maken hebben met de multiculturele samenleving zowel binnen als buiten Rotterdam.¹¹ Zo ook op 6 februari 2020, wanneer de fictieve Rotterdamse Toon reageert op de situatie rondom het Coronavirus in Nederland en het nieuws dat een deel van de Nederlandse bevolking uit angst voor het virus Chinese restaurants mijden. De heer Gaarhuis heeft dat ook in zijn verhoor beaamd.

In de visie van het OM tracht de heer Gaarhuis dat deel van de bevolking – het deel dat als gevolg van het Coronavirus Chinese restaurants is gaan mijden - met het lied op de hak te nemen. Met het lied wordt op satirische wijze de irreële angst uitgedragen om geen Chinees eten meer te eten, en wordt de irrationele en simplistische kijk van een deel van onze samenleving op de huidige situatie blootgelegd.

Het OM is van oordeel dat met name de zinsnede *'Het komt allemaal door die stink Chinezen'* beledigend en zelfs aanstootgevend is, de term stink- valt in dezelfde categorie als bijvoorbeeld nare en/of rot toevoegen aan een groep mensen.

Deze zinsnede moet echter in het verlengde worden gezien van de bedoeling van het lied, namelijk het op satirische wijze blootleggen van de absurde reactie om Chinese restaurants te gaan mijden. Daarmee komt het OM tot de conclusie dat het lied een kennelijke functie heeft en dat de heer Gaarhuis de grenzen van het onaanvaardbare niet heeft overschreden.

Het Coronalied is in de visie van het OM niet onnodig grievend.

Overige omstandigheden

Naast de juridische beoordeling van de feiten, neemt het OM ook de overige omstandigheden van het geval mee in de uiteindelijk te nemen afdoeningsbeslissing. Deze omstandigheden zien bijvoorbeeld op de houding van de verdachte ten opzichte van de feiten en de maatschappelijke onrust die is ontstaan als gevolg van het Coronalied.

---

¹¹ Zo reageerde Rotterdamse Toon op het nieuws dat in Nederland steeds vaker het *'Winterfeest'* wordt gevierd, in plaats van Sinterklaas of Kerst. Toon heeft daarop de *'Splinterklaascentrale'* opgericht, om zo de hele multiculturele *'pleuribende'* en alle splintergroeperingen te voorzien van een *'Splinterklaas'*. Zie: <https://www.radio10.nl/laat-met-lex/toon-introduceert-de-splinterklazencentrale>. Een ander voorbeeld is de telefonische hulplijn die Rotterdamse Toon heeft opgericht voor moslims die last hebben van een hongergevoel tijdens de Ramadan. Zie: <https://www.facebook.com/radio10nl/videos/527734297758629/>.

Na het uitzenden van het lied is op de website van Radio 10 excuses gemaakt door de heer Gaarhuis.¹² Ook bood de heer Gaarhuis via sociale media zijn verontschuldigen aan en is hij in gesprek gegaan met een deel van de Chinese gemeenschap in Nederland. Ook in zijn verhoor getuigt hij van inzicht in zijn handelen en betuigt hij spijt.

Uit de handelingen en bewoordingen van de heer Gaarhuis maakt het OM op dat hij zich bewust is van de negatieve impact van het CoronaliED en de kwetsendheid ervan voor u en vele anderen. Het OM acht op grond van de houding van de heer Gaarhuis de kans op een dergelijke herhaling gering.

Conclusie CoronaliED

Het OM komt tot de conclusie dat de heer Gaarhuis zich middels het fictieve typetje Rotterdamse Toon beledigend heeft uitgelaten over een groep mensen te weten Chinezen. Het OM plaatst het lied binnen de context van de artistieke expressie, met als gevolg dat beoordeeld is of het lied ondanks het satirische karakter onnodig grievend is. Nu er in de visie van het OM geen sprake is van een disbalans tussen de - in juridisch taalgebruik - functie die dit lied heeft en de grievendheid, is er geen sprake van onnodig grievendheid.

Het OM hecht eraan op te merken dat de conclusie dat het lied niet strafbaar is niet wegneemt dat wij ons realiseren dat de inhoud van het lied grote impact op u en de Chinese gemeenschap heeft gehad en nog steeds heeft.

Aan het OM komt echter louter een juridische beoordeling van het CoronaliED toe.

Het OM acht het CoronaliED niet strafbaar op grond van art. 137c Sr. Het OM heeft daarom besloten om uw aangifte te seponeren met sepotgrond 05, te weten 'feit niet strafbaar'.

---

¹² <https://www.radio10.nl/nieuws/reactie-satirische-inhaker-laet-met-lex>

Mocht u behoefte hebben aan een toelichting, dan kunt u contact opnemen met het volgende e-mailadres: [REDACTED]

Als u het met deze beslissing niet eens bent, dan is er de mogelijkheid om daarover schriftelijk een klacht in te dienen bij het Gerechtshof Amsterdam. Het gerechtshof zal dan beoordelen of het OM in redelijkheid tot de beslissing heeft kunnen komen. U kunt uw brief sturen aan: Gerechtshof Amsterdam, Postbus 1312, 1000 BH Amsterdam onder vermelding van 'klaagschrift artikel 12 Wetboek van Strafvordering'. Stuur u alstublieft een kopie van deze sepotbrief mee.

Hoogachtend,

De officier van justitie,

Mr. A.J.M. Vreekamp